

TRGOVSKA LIST

Casopis za trgovino, industrijo in

uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D,
45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D.

Ljubljana

četrta leta
v Ljubljani.

LETO VII.

Telefon štev. 552

LJUBLJANA, dne 3. aprila 1924.

Telefon štev. 552

ŠTEV. 41.

O taksni dolžnosti trgovske korespondence.

(Nujni predlog zborničnega svetnika gosp. Jelačina ml. na seji združenih odsekov Trgovske in obrtniške zbornice dne 28. marca 1924.)

Kvarne posledice taksne dolžnosti trgovske korespondence, ki se je staturirala s čl. 42, št. 11, pravilnika k zakonu o taksah in pristojbinah, odnosno s tem, da se je izpustila iz novega taksnega zakona 2. napomena k tarifnemu broju 12. zakona o taksama bivše kraljevine Srbije, se vedno občutneje kažejo v trgovskem prometu. Občutnost taksne dolžnosti se kaže osobito v zvezi s čl. 42, št. 46, pravilnika, ki določa, da so zavezani 2% taksni, ako ni bila že preje plačana, tudi pobotnice in računi, ako je iz njih kakorkoli si bodi razvidno, da gre za kupoprodajo.

Po raznih poloficijelnih izjavah je dalo povod za staturiranje taksne dolžnosti trgovske korespondence dejstvo, da je ilegalna trgovina vršila obsežen promet blaga in da so se primerili slučajji, da so se posamezniki (netrgovci) bavili v velikem obsegu s prodajo blaga na škodo legalne trgovine in državne kase. S taksami za trgovsko korespondenco pa je proti prvotnemu namenu v prvi vrsti prizadeta legalna trgovina in industrija, ki plačuje poleg 2% takse in 1% davka na poslovni promet še občutne direktne in indirektno davke z visokimi avtonomnimi dokladami. Inozemska in ilegalna trgovina, katero se je nameravalo v prvi vrsti obremeniti z 2% takso, pa ni tako občutno prizadeta, ker plačuje inozemska trgovina 2% takso kvečjemu le enkrat, kadar kupi blago naš trgovec, ilegalna trgovina, ki v zadnjem času kot prehodni pojav pojav polagoma pojenjuje, pa se ve in zna odtegniti tako taksni kakor drugim dajatvam. S tem so kon-

kurenčni pogoji premaknjeni na korist inozemstva in ilegalne trgovine, ki izkorišča ugodnejši položaj in povzroča legalni domači trgovini in industriji izdatno škodo.

Plačevanje 2% takse za trgovsko korespondenco poleg vseh drugih dajatev znači prekomerno obremenitev trgovskega prometa in izdatno podražuje blago, osobito ono, ki gre skozi več rok.

Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo je na podlagi nujnega predloga, ki sem ga stavil na redni javni seji dne 20. decembra 1923, že opozorila vse merodajne faktorje na kvarne posledice taksne dolžnosti trgovske korespondence, a do danes ni dobila rešitve. Ker postaja omenjeni nujni predlog od dne do dne aktualnejši, predlagam:

Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo opozori vnovič gospoda finančnega ministra na uvodoma označene kvarne posledice, ki jih ima za trgovski promet taksna dolžnost trgovske korespondence in vnovič prosi, da se za tolmačenje napomene 5. k tarifni postavki 12. zakona o taksah in pristojbinah izda novo navodilo, ki bo legitimno trgovino oproščalo 2% takse za trgovsko korespondenco, dokler se sodno ne uporablja. Hkratu se obrni zbornica na finančno upravo, da ukine pobiranje davka na poslovni promet od trgovskega prometa, dokler se pobira od trgovskih sklepnih pisem 2% taksa, ker je ta taksa prometna taksa, ki v smislu čl. 11 zakona o davku na poslovni promet izključuje davčno dolžnost za davek na poslovni promet.

tam vsakdo sprejeti v plačilo, ne glede na njegovo mednarodno valutarno vrednost, v nominalni vrednosti za vsako terjatev, ki se ne glasi na efektivno plačilo v drugem denarju. Upnik, ki ima terjatev iz prejšnjih desetletij, najsi je tedaj krona imela na mednarodnem denarnem trgu vse drugačno vrednost, nego jo ima danes, mora plačilo sprejeti v isti vsoti kronske valute, kakor se glasi znesek terjatve. Da bi to ne bilo tako, bi bil moral prenehati po zakonu od 2. avgusta 1892, d. z. št. 126, oz. ces. naredbi od 21. septembra 1899, drž. zak. št. 176, denarju kronske veljave priznani prisilni tečaj v nominalni vrednosti, kar se pa do danes ni zgodilo z nikakim zakonskim predpisom. Padec krone napram dolarju na mednarodnem denarnem trgu ne more spremeniti pravnega položaja ne te, ne one stranke. Kajti, da je toženec plačal določen znesek takoj, bi tožitelj danes tudi ne imel večje vrednosti nego ono, ki jo dobi sedaj. Sicer bi prišlo v gospodarskem življenju do nedoglednih, prometni varnosti skrajno škodljivih posledic, ki bi se tudi s pravnega stališča prvega sodišča nikakor ne mogle opravičiti. V ostalem je pa bilo na tožitelju, da toži takoj in ne da šele nekako dobičkarstvo čaka na zvišanje vrednosti dolarja, kar bi se značilo za zaničljivo in nedopustno početje, nasprotujoče dobrim šegam (§ 879. o. d. z.).

Revizijsko sodišče je obsodilo toženca, da plača 10.593 K. — Ugotovljeno je, da je tožitelj v smislu § 1042. o. d. z. založil za toženca v Ameriki znesek 48 dolarjev. Vsled tega ima pravico, da od njega terja povračilo tega zneska ne sicer v efektivni dolarski valuti, ker ne gre za izpolnitev pogodbene obveze, glaseče se na plačilo v efektivu, pač pa vrednost tega zneska v jugoslovanski valuti, tako da dobi nadomeščemo ono, kar je za toženca izdal (§ 1042. o. d. z.). Tožbeni zahtevek se sam v bistvu ne glasi na plačilo v efektivu, zato prisoditev v jugoslovanskih kronah ne nasprotuje določbi v § 405. c. pr. r. Glede na to, da torej ne gre za efektivno plačilo v dolarjih in da je toženec bil dolžan plačati na kraju svojega bivališča v domovini, ker gre za izvenpogodbeno plačilo (§ 1420. o. d. z. stare dikcije), mora tožitelj sprejeti plačilo v jugoslovanskih kronah (§ 905 o. d. z.). Vpraša se pa, v kateri višini. Toženec bi moral plačilo dobaviti tožitelju v Ameriko, ker je tam tožitelj imel svoje bivališče in ker je šlo za denarno plačilo, ki ga je od tam tožitelj tudi terjal s pismom od 6. aprila 1914. Že vsled tega bi moral toženec plačati vtoževano terjatev s takim zneskom jugoslovanskih kron, da bi tožitelj v Ameriki dobil izdano vsoto 48 dolarjev. Pravopomočno je stališče prizivne sodbe, da je tožitelj v tem svojem pismu sam izjavil, da more zahtevati le 240 kron in da sodišču ni mogoče dati izraza premenjeni notranji vrednosti tega zneska. V pismu je tožitelj izrecno navedel svojo terjatev z zneskom 48 dolarjev in je le pristavil, da je to našega (tedanjega avstrijskega) denarja 240 kron. Nobenega povoda ni smatrati, da je hotel s tem izreči, da je v dolarjih nastala terjatev spremenjena v krone ali da je hotel svojo terjatev omejiti na vsoto 240 K. Navedel je z ono pripombo le tedanje vrednost terjatve v avstrijski valuti. Zato pa mora ostati slej ko prej pri tem, da mora tožitelj dobiti od toženca to, kar je zanj izdal, naj se vrednost njegove terjatve računa v dolarjih ali v jugoslovanskih kronah. Kakor bi bil moral toženec

plačati tožitelju v letu 1914 kron 240, ker je toliko iznašala tedaj vrednost 48 dolarjev v avstrijskih kronah, tako je dolžan danes, da plača vrednosti 48 dolarjev ustrezajočo vsoto jugoslovanskih kron. Ni se pa pridružiti mnenju, da je tožitelj radi dobička čakal na razvrednostenje krone, ker je bila zamuda, ako se o njej sploh more govoriti, na toženčevi strani. Saj je tožitelj že 6. aprila 1914 bil zahteval plačilo in bi se bil toženec tedaj oprostil s plačilom 240 K a. v.; ako je to opustil, zadenejo njega samega posledice razvrednostjenja krone in jih ne gre prevažiti na tožitelja, ki zamudi ni kriv. Končno je še pripomniti: Tudi glede plačila izvenpogodbenih terjatev, kakršna je navzočna terjatev, je dopuščeno po analogiji uporabiti določbo razpisa fin. min. od 21. maja 1848, Zb. just. zak. 1152, potrjenega po C. P. od 2. junija 1848, Zb. just. zak. 1157, ki v skladu s čl. 336 trg. zak. dopušča dolžniku izbero, da plača terjatev, ki se ne glasi na efektivno plačilo in katere valuta na plačilnem kraju ne kroži ali je le računsko veljava, v dotičnem zlatem ali inozemskem srebrnem denarju ali pa v domačem denarju po vrednosti ob času plačila. Najsi torej tudi toženec ima v smislu §§ 1420, 905 o. d. z. pravico plačati tožiteljevo terjatev v jugoslovanski valuti, mora v njej plačati toliko, da je na dan plačila krita vrednost terjatve, nastale v tuji valuti. V tožbi zahtevani vsoti 10.593 K za 48 dolarjev ob času vložitve tožbe pa toženec glede višine, izračunane na temelju kurzne vrednosti, ni prigovarjal, in jo je bilo priznati tožitelju, ker je notorično nižja nego bi znašala po današnjem tečaju dolarja.

Poročevalčeva pripomba: V vprašanju, ali more sodišče dati izraza premenjeni notranji vrednosti denarja, je prizivno sodišče sledilo tedanjemu pravnemu stališču in razlogom vrhovnega sodišča. Sedaj je revizijsko sodišče, kakor izhaja iz priobčene razsodbe, svoje stališče povsem spremenilo v smislu valorizacije.

Zagrebska borza v letu 1923.

Te dni se je vršila ob obilni udeležbi borznih članov peta glavna skupščina zagrebske borze. Na skupščini je bilo podano jako zanimivo poročilo o delovanju borze v l. 1923. Spričo dejstva, da je bila Slovenija v l. 1923. v prvi vrsti navezana na zagrebsko borzo, podajamo to poročilo v nastopnem:

Poročilo o poslovanju zagrebske borze za l. 1923. dokazuje, da je promet deviz in efektov stal pod vplivom naše gospodarske krize. Publika, ki se je dosedaj interesirala za efekte, zaradi gospodarskih prilik ne prihaja več v polnem obsegu v poštev za naše efektivno tržišče. Pomanjkanje denarja je prisililo tudi banke, da omeje in skrčijo še one male kredite, katere so preje dajale. Nepovojno upliva tudi dejstvo, da je lombardiranje ostalo še nadalje ukinjeno. Obrestna mera je celo leto rastla ter je dosegla občutno višino. Vsled pomanjkanja denarja so bile banke in druga podjetja prisiljena, da se zateko k novim emisijam delnic v svrhu povišanja svoje osnovne glavnice. Uspeh teh emisij se je po večini dosegel z dotokom tujega kapitala. Razen tega se je vsled stabilizacije avstrijske in češkoslov. krone povečal interes za naše arbitražne papirje na tujih tržiščih. Vse skupaj je povzročilo, da se je poslovanje na tržišču efektov v l. 1923. povoljnije razvijalo nego prejšnje leto. Najvišji

—rst—

Plačilo po notranji vrednosti denarja.

Prispevek k vprašanju o valorizaciji.)

(Odločba Stola sedmorice od 15. jan. 1924, opr. št. Rv. 308/22/1.)

Šlo je za 48 dolarjev. Leta 1913 je toženčev maloletni sin v Ameriki začel v stisko, ker je bil prišel ob delo. V tej stiski mu je priskočil na pomoč tožitelj in založil zanj za hrano in stanovanje ter potovanje na kraj nove službe 48 dolarjev. Dne 6. aprila 1914 je terjal toženca, naj mu povrne ta dolg 48 dolarjev s pripombo: to je našega denarja 240 kron. Tožbo pa je podal šele jeseni 1921. leta, ko se je bil vrnil v domovino in mu je bil toženec ponudil 240 jugoslovanskih kron, a odločno odklonil povračilo 48 dolarjev ali njih tedanje vrednost v jugoslovanskih kronah. Tožbeni zahtevek gre za tem, da je toženec dolžan, da plača 48 dolarjev, da se pa oprosti, ako plača 10.593 kron, kateri znesek je bil izračunan na temelju dolarjevega tečaja na dan, ko se je vložila tožba.

Pravdo sodišče je obsodilo toženca po tožbenem zahtevku. — Utemeljilo je sodbo v tem oziru, na kratko sklicujoč se na § 1042 o. d. z., po katerem ima tožitelj po zakonu pravico do povračila tega, kar je bil izdal, in na § 18. ces. naredbi od 21. septembra 1899, drž. zak. št. 176, vsled česar mora toženec plačati vtoževano dolarje ali njihovo predvojno vrednost v tukajšnji valuti.

Prizivno sodišče je toženca obsodilo, da plača 240 K. — Vprašanje, je-li ima tožitelj pravico, da zahteva plačilo v dolarjih ali kronske valuti,

je rešilo v smislu kronske valute. § 1042. o. d. z. sicer nima o tem nikake določbe; § 18. ces. naredbi od 21. sept. 1899, d. z. št. 176, pa na vprašanje tudi ne odgovarja, ker določa samo, kako se je ravnati, ako je neka valuta efektivno že ustanovljena. Ako bi šlo za pogodbeno obvezo, bi veljal le § 14 te ces. naredbi, po kateri je plačati dolg v kronske veljavi, ako se ne dokaže namen strank, da se poslužita kake druge veljave. Ker pa ne gre za pogodbeno obvezo, tudi določbe o kraju izpolnitve (§ 905. o. d. z.) niso uporabne, a to tem manj, ker se je tožitelj stalno vrnil v domovino, svoj zahtevek tu vtožuje in ni dvoma, da nobena stranka ni mislila na to, da bo toženec, ki je bil vedno doma, za ta dolg denar v Ameriko pošiljal. Vsak dvom glede valute pa odpade radi tega, ker je tožitelj v svojem pismu dne 6. aprila 1914 sam izjavil, da mu toženčev sin dolguje »48 dolarjev, to je našega denarja 240 kron«. S to izjavo je tožitelj sam dal izraza svojemu mnenju, da je 240 K to, kar more zahtevati. S tem je sam določil valuto, v kateri hoče zahtevati svoje povračilo in tako je po njem samem odpravljena vsaka nedoločnost v pogledu valute. — Da bi pa prizivno sodišče dalo izraza premenjeni notranji vrednosti zneska 240 K, za to nima zakonite podlage. Dokler je kak določen denar še po zakonu v veljavi v kakem krajevem območju, ga mora

promet je bil v letnih mesecih; proti koncu leta pa se je promet zaradi denarne krize izdatno znižal.

Skupni promet z delnicami denarnih zavodov znaša Din 77,438,068.— ali za 117,50 odstotkov več nego leta 1922. Najvišji promet z delnicami denarnih zavodov so imele: Eskomptna banka (20,390,100 Din), Hipotekarna banka (15,366,069 Din), Jugoslavenska banka (13,418,095 Din) in Prva hrvatska štedionica (9,873,619 Din).

Skupni promet z delnicami industrijskih podjetij znaša 194,313,922 Din ali 604,15 odstotkov več nego leta 1922. Najvišji promet je bil z delnicama sladkorne tovarne (šećerane) po 30,593,500 Din, potem z delnicami Gutmann 23,788,760 Din, Slavonija 15,677,703 Din in Trboveljska Din 10,540,112.

Ravnatoko izkazuje tudi promet z devizami kljub pretresljajem, katerim je bil dinar izstavljen, povoljnije uspehe nego leta 1922. Skupni promet z devizami je znašal 2,573,415,958 Din ali 37,30 odstotkov več nego leta 1922. Najvišji promet z devizami odnade na plačilo Trst zaradi poraste lire; ta promet je znašal 527,564,612 Din ali 13,37% več nego leta 1922. Nasproti pa je napram uspehu leta 1922. padel promet v devizi Praga za preko ene četrtine dinarske vrednosti, in to v prvi vrsti na račun tekstilnega blaga in težke industrije, ki uvaža iz Nemčije in Avstrije, ker češko blago ne zdrži konkurence. S stabilizacijo avstrijske krone začena tudi porast plačila Dunaj, ki znaša 156,42%. Skupni promet v plačilu Dunaj znaša 407,468,545 Din. Še večji porast prometa beleži deviza Zurich z 462,23% in London z 134,49%. Skupni promet devize Zürich je znašal 430,774,343 Din, devize London pa 312,822,421 Din. Porast prometa

teh dveh deviz se sklada s porastom izvoza lesa v omenjene dežele. Večji porast kaže tudi deviza New-York, in sicer od 800.850 dolarjev v letu 1922. na 2,589,234 dol. ali za 323,31%. Ta promet je znašal v Din 211,587,630. Nesigurnost pošiljanja dolarjev v pisnih je prisilil naše izseljenike, da pošiljajo svoje prihranke počom ameriških bank. One nato pošiljajo v Zagreb za svoje komitente devize v dinarski vrednosti. Zato se je na borzi v New-Yorku povišal interes za dinar. Dotok teh deviz od izseljencev iz Amerike je znašal leta 1923. Din 232,615,355. To je znatna postavka naše plačilne bilance, za katero ne daje država nikake protivrednosti. Promet s francoskim frankom je to leto nazadoval, v prvi vrsti zaradi nestalnosti te devize. Promet plačila Pariz je znašal Din 104,261,615.

Promet s tujimi novčanicami kaže ravnatoko mali porast, in sicer za 9,42% na 116,234,330 Din.

Celokupni promet na zagrebški borzi je znašal leta 1923. dinarjev 2,891,877,472 ali Din 693,583,490 več nego v letu 1922., kar znači porast za 31,69%.

Od ostalih investicij zagrebške borze je končno omeniti delovanje razodišča, katerega se je predložilo tekom leta 1866 tožb zaradi dinarjev 59,064,672,32. Od teh jih odpade največ na tekstilno blago 390, na vino 363, na žito in mlevske izdelke 132. Zelo uspešno je bilo poslovanje borze glede sestavljanja novih in izpreminjanja starih pravilnikov in uzanc. Z željo, da se olajša borzno poslovanje, se je sklenilo, da se v okviru borze uredi kot samostojen oddelek obratniški zavod. Priprave za ta zavod so v polnem teku. Koncem leta 1922. je imela borza 453 članov, od teh jih je stanovalo 348 v Zagrebu.

Kaj kupi Unija od Evrope.

O. P. Austin je statistik National-City-banke v New Yorku. V številki 33. smo videli, kakšni so bili v preteklih letih gospodarski stiki med Unijo in Evropo. Austin nam pripoveduje sedaj podrobnosti. Tako nam pravi, da sta bili od 15 glavnih evropskih držav, s katerimi Unija kupčuje, samo dve taki, ki izkazujejo v prvih treh četrtletjih preteklega leta nazadovanje napram letu 1922. Belgija je importirala v Unijo za 51 milijonov dolarjev, leta 1922. za 38, Nemčija za 119 (83), Italija za 64 (40), Holandija za 58 (45), Anglija za 315 (247). Ta prirastek ni samo posledica zvišanih cen, temveč tudi posledica zvišane kvantitete. Tako je n. pr. Anglija poslala volne za obleko 11 milijonov funtov napram trem leta 1922.; Francija 321.000 funtov surove svile v vrednosti 2,789.000 dolarjev napram 19.000 funtom in 71.000 dolarjem leta 1922., Italija pa 1,726.000 funtov napram 227.000 leta 1922. Ameriški funt je isti kakor angleški = 453 gramov. Tudi svilenih fabrikatov iz Francije in Švice je bilo dosti več kakor l. 1922. Zlasti veliko je importirala Unija kož, in sicer spet leta 1923 neprimerno več kakor 1922. Na primer: govejih kož iz Francije 8¼ milijona funtov, prej 3¼, kozjih kož iz Španije trikrat več itd. Sira iz Francije tri milijone funtov, prej poldrugi milijon, iz Italije 14 milijonov in 8, iz Švice 11,5 in 7,5. Iz Francije 13 milijonov funtov orehov, prej 11, preprog in odej iz Anglije je bilo za 33% več itd. Veliko med tem blagom je bilo takega, ki ga Evropa šele predela in potem v Ameriko pošlje. Tako je n. pr. poslala Francija v Unijo poldrugi milijon funtov gumija, leta 1922 pa samo pol milijona funtov, Anglija pa 61 in 36 milijonov. Afriških brušenih demantov so prodale Francija, Belgija in Holandska dosti več kakor l. 1922, biserov iz Francije je bilo tudi dosti več; samo kositer z malajskega polotoka v Zadnji Indiji, ki ga prodaja Anglija, je dosegel približno komaj isto višino kakor leta 1922.

Splošno se opaza, da postaja trgovina med Evropo in Ameriko spet zelo intenzivna.

M. Savić:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

Za eden del sedanjega povpraševanja in sedanjega obseg izdelanega blaga znaša povprečna cena za m² 13 Din. Čim se ta prekorači, je tudi povpraševanje po preprogah manjše. To se je pokazalo to leto, ko je cena prekoračila omenjeno povprečje zaradi podražitve volne in zvišanja dnevnic, ki je bilo potrebno, ker so bile pri kmetijskem delu višje nego pri preprogarstvu. Pri dviganju dnevnic za tkanje se mora upoštevati, da se cena preprog pri sedanjem delu ne more več povišati, ker je že dosegla največje izmero. Zaradi tega ni mogoče drugega, da se zmanjšajo materialni stroški. Cena volne varira in je od leta do leta višja. Temu ni mogoče od pomoči, ako se noče poslabšati materiala. Zmanjšati bi se mogli le stroški razkrajanja, barvanja in tkanja, to pa le s tovarniškim načinom izdelovanja votka in podloge. Po podatkih, katere sem dobil od neke tovarne sukna, stane tovarniško predenje votka 0,40, a barvanje 0,30—0,50—0,80, kar znese na kilogram 0,70—0,90—1,20 Din, sedaj pa 0,20+0,80+1,30=2,30 Din. S tem bi se prihranilo na en m² preproge, ki tehta običajno en kilogram, približno 1,10 Din. Na tovarniški način izdelani votek bi bil enakomernjši in preproge bi bile vsled tega za 1 Din več vredne na m². Istočasno bi bila dana sigurnost, da bi tudi barva bolj odgovarjala zahtevam stanovitnosti in ličnosti.

Da se to doseže, je treba ustanoviti v Pirotu šolo za tkanje in barvanje, v kateri bi se eventualno tudi izdeloval votek. Podloga naj bi se kupovala od katere domačih tovarnih, ker bi se izdelovanje v lastni režiji šole ne izplačalo zaradi male potrebe. Najmanj pa se mora za prvo silo ustanoviti tovarno kamgarna. Tovarna naj bi bila urejena vsaj na 400 vreten in imela poleg predilnice tudi sušilnico. Izdelalo naj bi se na leto okoli 36.000 kg. Ureditvev brez zgradb bi stala s stroji do 35 konjskih sil okoli 30.000 Din za predenje, 6000 Din za pranje in 400 Din za sušenje volne brez motorne sile, ki bi potrebovala

najmanj 15 konjskih sil. Sicer se mora ustanoviti šola za predenje, tkanje, barvanje in apreturo tkanin, kakor tudi za izobrazbo domačih mojstrov-Srbov tako v že obstoječih tovarnah, kakor tudi v tovarnah, ki se šele ustanove v bodočnosti. Šola bi ne mogla biti brez delavnice, vsled česar bi vsi personalni izdatki prišli v breme šole, a delavnica bi mogla prejeti in barvati prejo po ceni kakor veletovarne. Predilnica bi odvisno prejo dajala na razpolago industriji šajaka (neke vrste sukna), s čemur bi se emancipirala od uvoza bolgarskega šajaka ročne izdelave, ki se uvaža kljub sedanjim visoki carini.

Šola naj bi imela oddelke, tako v delavnici, kakor v barvarnici. Šolska barvarnica naj bi barvala vso prejo za preprogarstvo in za šajak. S tem bi pospeševala moderno barvanje v obratih in tovarnah, ki se sedaj opuščajo na škodo razvitku obrta. Ustvarila bi se na ta način možnost, da bi bila barva preprog lepa in stanovitna. Ureditvev barvarnice bi veljala okoli 10 tisoč dinarjev.

(Dalje prih.)

Trgovina.

Čehoslovaška trgovska bilanca za mesec februar 1924. Čehoslovaška je uvozila v mesecu februarju 1924 za 1245,5 milijonov kron, izvozila pa za 1254,2 milijonov kron blaga. Trgovska bilanca je torej za ta mesec aktivna za 8,7 milijonov kron. Za uvoz na Čehoslovaško prihajajo v prvi vrsti v poštev: Nemčija (441,5 milijonov kron), Italija (121,4 milijonov kron), Amerika (94,1 milijonov kron) in Avstrija (95,1 milijonov kron).

Angleška indeksna številka za trgovino na drobno je ostala v mesecu marcu t. l. neizpremenjena na 178 enotah (meseca julija 1914 = 100).

Indeksna številka za veletrgovino v južni Nemčiji je izkazovala za dan 13. marca t. l. 1,49 bilijonkratni mnogokratnik predvojnih cen, kar znaša 49,4% podražitev izza vojne dobe.

Konkurzi in poravnave na Čehoslovaškem. V mesecu februarju t. l. se je prijavilo na Čehoslovaškem 55 konkurzov in 192 poravnav. V mesecu januarju t. l. je bilo prijavljenih le 35 konkurzov in 208 poravnav.

Pariski indeks za trgovino na drobno izkazuje za dan 1. marca t. l. 410 enot. Dne 1. januarja t. l. je znašal le 165 enot.

Industrija.

Naše tovarne za vagonne. — Število poškodovanih železniških voz se ceni pri nas na 30.000. Država niti misli ni more na to, da bi jih popravila v lastni režiji. Podjetni zasebniki so, uvidevši ta položaj, sklenili ustanoviti tozadevne tovarne. Če bi država to delo obdržala za se, bi se vozovi še vedno pošiljali v popraviljanje na Dunaj in v Budimpešto, tako pa smo prišli po zasebni inicijativi do tega, da se bodo lahko popravljali doma. Korist in vsch zadevah je vidna, tako v socialnem, kakor v gospodarskem oziru. Koliko se bo prihranilo na času, ker se vozovi ne bodo pošiljali v inozemstvo v popraviljanje. Država naj bi prevzela samo pregled pokvarjenih voz ter določila, kateri naj se popravijo in kateri sploh niso več vredni popravila. — V naši državi imamo štiri tozadevne tovarne, in sicer: 1. Tovarna za vagonne na Brodu ob Savi je največja te vrste, ki zamore z 1200 delavci popraviti mesečno okoli 350 vagonov, delovni čas računat z 8 urami dnevno. Ta tovarna bo povečana in prikrojena za popraviljanje osebnih voz. 2. Druga je v Subolici »Ferrum d. d.« Zaposlenih ima 1100 delavcev in je v slanu popravilo mesečno 350 tovarnih voz. Podjetje namerava v najkrajšem času inštalirati v Novem Sadu moderne stroje za popraviljanje lokomotiv in pa osebnih voz. 3. Tretja je v Smederovem »Sarfid«. Ima 800 delavcev in je v slanu popraviti mesečno do 120 vagonov. 4. Zadnja po starosti obstoja je »Jasenica d. d.« v Palanki pri Smederovem. Pričela je z obratovanjem v letošnjem letu in popravlja zaenkrat samo tovarne vozove. Ima 50 delavcev in popravi mesečno do 60 voz. — Kakor je iz predstojčega razvidno, so te štiri tovarne v slanu popraviti mesečno do 800 vagonov. Če računamo le 500 voz, je gotovo, da bo število pokvarjenih

voz popravljeno v 5 letih brez onih seveda, kar se jih bo pokvarilo sedaj.

Industrija Sladkorja v Češkoslovaški. — Preteklo leto je bilo v pogledu sladkorne industrije v Češkoslovaški precej povoljno, lako v produkciji, kakor v finančnem oziru. V početku prošlega leta je na zunanjih trgih cena sladkorja znatno poskočila, kar so češki izvozniki izkoristili ter zaključili velike prodaje. Ta okolnost je znatno vplivala na razvitek sladkorne industrije, tako da je v letu 1923 površina zemljišča, namenjena kulturi sladkorne pese, narasla za 20% od 1922. leta. Lahko se je upalo na povoljno žetev. To se je tudi uresničilo. V letu 1923. je bilo posejane površine s sladkorno peso 255.712 ha. Količina prikupljene pese je znašala 58.409.979 meterskih centov, za 37,20% več nego v letu 1922. Od te količine se je dobilo 957.350 ton sladkorja, 250.000 ton več nego v letu 1922. Za domačo porabo se obdrži 350.000 ton, ostalo se izvozi. Največ sladkorja se izvozi preko Hamburga na Angleško. V prvih treh mesecih izvozne kampanje 1923/24 se je izvozilo na Angleško 74.459 ton. Po tem pride Avstrija, Italija, Švica, Francoska in Jugoslavija. Mi smo prvi tri mesece letošnje kampanje uvozili 813 ton, dočim smo lansko leto v isti dobi uvozili 2125 ton sladkorja. Ta okolnost je objasnjena s tem, ker se je sladkorna industrija v zadnjem letu pri nas precej ojačila. Izgledi za razvitek sladkorne industrije na Češkem so jako povoljni. Površina se bo lelos uporabila za posejanje s sladkorno peso še veliko večja. Češkoslovaška zna še tekom tega leta doseči predvojni nivo v sladkorni industriji.

Produkcija petroleja v Galiciji. V mesecu januarju t. l. je znašala produkcija petroleja v Galiciji 3993,67 cistern (po 10.000 kg), ki se razdele naslojno: Boryslav 1297,74, Tustanowice 1673,07, Mraznica 826,65, Sodnica in Urycz 196,21.

Dunajski kredit za poljsko tekstilno industrijo. Splošna depozitna banka na Dunaju je dovolila zvezi tekstilne industrije v Lodzu en milijon dolarjev kredita.

Poljska vlada prodaja industrijska podjetja. Poljska vlada je sklenila, da proda državna premogovnika v Wilkowicah in Brzeszcz, železarno »Blachonik«, petrolejske rezervoarje v Danzigu »Polonin« in akcije »Pocisk«.

Denarstvo.

Uvedba italijanske valute na Reki. — Na podlagi kraljevega dekreta z dne 24. februarja 1924, št. 235 se na Reki izta dne 2. marca t. l. uvaja italijanska valuta. Zamenjava se vrši do 30. aprila 1924. pri krajevnih podružnicah »Banca d' Italia«. Reške krone (»Citta di Fiume«), ki so se svojetasno založile pri »Istituto di credito reškega narodnega sveta proti blagajniškemu izkazu, se zamenjujejo za 0,40 lir, v katere se vračunava že izplačana kvota po 0,12 lir za krono. Krone naše države (SHS krone), ki so se svojetasno založile pri »Banca d' Italia« proti pobotnici, se zamenjujejo za 0,07 lir, le zneski izpod 10.000 K — po 0,10 lir. Za poravnavo kronskih obveznosti se je določilo sledeče: a) 0,60 lir za krone iz obveznosti pred 1. januarjem 1915; b) 0,40 lir za krone iz obveznosti v dobi od 16. aprila 1919; do 7. oktobra 1919, izvzemši obveznosti, ki so izražene v kronah »Citta di Fiume«; c) 0,07 lir za krone iz obveznosti, ki so izražene v SHS kronah, ako so nastale po 7. oktobru 1919.

Vrednost listin, izdanih na zlato in inozemsko valuto, preračunjena na dinarje. — Vrednost omenjenih listin se po uradnem kurzu za mesec april t. l. preračunava na dinarje po naslednjem kurzu: 1 napoleon = 276 Din; 1 turška lira v zlato = 314 Din; 1 angleški funt = 345 Din; 1 ameriški dolar = 80 Din; 100 francoskih frankov = 420 Din; 100 švicarskih frankov = 1390 Din; 100 grških drahem = 140 Din; 100 ital. lir = 344 Din; 100 češkoslovaških kron = 235 Din; 100 madžarski hkron = 0,11 Din; 100 rumunskih lejev = 43 Din; 100 bolgarskih levov = 60 Din; 100 španskih pezet = 1010 Din; 100 nizozemskih goldinarjev = 3000 Din; 100 danskih kron = 1255 Din; 100 avstrijskih kron = 0,11 Din; 1 milijon poljskih mark = 1,25 Din; 100 belgijskih frankov = 340 dinarjev.

Ogrska notna banka. Pravkar so bila objavljena pravila ogrske notne banke. Delniška družba je popolnoma neodvisna od vlade. Glavnica znaša 30 milijonov zlatih kron. Četudi udeležba inozemskega kapitala ni izključena, je vendarle nameravana v glavnem le udeležba nacionalnih faktorjev. Načeloma je dopuščeno trimesečno eskontiranje menic, vendar pa se morejo eskontirati agrarne menice tudi v šestih mesecih. Emisija bankovcev je prenešana na banko do leta 1943 kot monopol. Devizna centrala preneha, čim začne poslovati notna banka. Glavna dolžnost banke obstoji v tem, da zagotovi stalnost madžarske krone. Konstruktivna banka je podobna oni avstrijske notne banke.

Plačilo v čehoslovaških kronah. Pravkar je izšla zanimiva razsodba novosadskega kasacijskega sodišča o plačilu inozemskih dolgov v Jugoslaviji. Slo je za dolg v čehoslovaških kronah. Sodišče je izreklo, da se ima plačati dolg v čehoslovaških kronah, odnosno v jugoslovanski valuti po kurzu na dan plačila, ne pa na dan zapada. Preje sta v tem smislu razsodila že tudi najvišja sodna dvora v Sarajevu in Zagrebu.

Devizna kupčija na Poljskem je izza dne 1. marca t. l. prosta. Hkrati je dovoljeno otvarjati inozemske konte.

Nadaljuje znižanje obtoka novčanice v Avstriji. Po izkazu z dne 23. marca je obtok bankovcev v Avstriji v tretjem tednu marca zopet padel. Znižanje znaša 215 milijard avstrijskih kron.

Stabilizacija obtoka bankovcev v Poljski. Po obvestilu poljskega finančnega ministrstva se ukine tudi vsaka emisija bankovcev za gospodarske svrhe. V zadnji dekadi se je obtok bankovcev znižal za 3,6% in ostane stalen na okroglo 522 milijonih.

Davki in takse.

Trošarinska naklada na vino v Zagrebu. Zagrebški občini je pokrajinska uprava dovolila, da pobira na vino pod imenom »stočarina« trošarinsko naklado po 1 Din za en liter. V Ljubljani znaša mesina trošarinska naklada za en liter vina že nekaj časa po 2 Din, torej še enkrat toliko nego v Zagrebu.

Donos davka na poslovni promet leta 1923. — V letu 1923. se je v naši državi pobralo 312,2 milijonov dinarjev davka na poslovni promet. V posameznih pokrajinah se je pobralo nastopne zneske: Hrvaška in Slavonija 43,4, Bosna in Hercegovina 76,8, Vojvodina 97,8, Slovenija 34,6, Dalmacija 2,6, Srbija in Crnagora 57. milijonov dinarjev.

Promet.

Telefonska zveza z Italijo. — Treja sekcija za trgovsko pogodbo z Italijo je že dni razpravljala o telefonski zvezi z Italijo in sklenila, da se upostavi direktna telefonska zveza med Ljubljano, Beogradom in Zagrebom na eni in med Vidmom, Gorico in Trstom na drugi strani. Italijanska vlada se tudi zavezuje, da čimprej omogoči telefonsko zvezo naše kraljevine z Milanom. Za razgovore se je določila enota 3 minut. Pogovor med Ljubljano in Trstom bo veljal 1,40 zlatega franka.

Otvoritev brzojava in telefona pri pošti Skrljevo. Dne 1. marca t. l. je bila pri pošti Skrljevo olvorjena javna telefonska govornica in brzojav s telefonskim obratom z omejeno dnevno službo. Posredovalna postaja je Bakar.

Promet z robo med postajami avstrijskih železnic v prevozu preko jugoslovanskih prog ter promet z robo med postajami jugoslovanskih železnic v prevozu preko avstrijskih prog. Z dne 1. aprila 1924 stopijo za omenjeni promet v veljavo sledeče določbe: A. Listarenje in računanje vozarine. Pošiljke se listarije z mednarodno listarko direktno od predajne do namembne postaje preko prehoda, ki ga je predpisala stranica v tovrstnem listu. V listarki se vpišejo obmejne prehodne postaje od države do države. Predajna postaja izračuna po obstoječih internih (lokalnih, zveznih itd.) tarifah vozarinske in druge pristojbine za soudeležene železnice lastne države ter jih vpiše v tovrstni list (eventualni naplatni list) in listarko, posebej za vsak zaračunski odsek, nasprotno pa ne računa nikakih pristojbin za prevozno progo tuje države. Obmejni izstopni obračunski urad prevozne proge izračuna vozarinske in stranske pristojbine za prevozno progo ter jih vpiše v tovrstni

list (naplatni list) in oba odtisa direktne listarke z označbo označbo zaračunskega odseka. — V služaju, da obmejni izstopni obračunski urad prevozne proge ni vpisal pristojbin za prevozno progo v tovrstni list (naplatni list) in listarko, mora namembna postaja brzojavno vprašati obmejni izstopni obračunski urad, da sporoči znesek vozarine in pristojbin. V nujnih slučajih se sme pošiljka tudi izročiti prejemniku, preden je dospel zahtevani odgovor, in sicer proti primerni varščini, ki približno odgovorja pristojbinam za prevozno progo. — Računanje vozarine za prevozno progo pripada obmejnemu obračunskemu uradu: 1. Bleiburg trz. za smer Dravograd-Meža trz. — Bleiburg trz., v obratni smeri pa Dravograd-Meža trz. — 2. Bleiburg trz. za smer Špilje trz. — Bleiburg trz., v obratni smeri pa Špilje trz. — 3. Špilje trz. za smer Dravograd-Meža trz. — Špilje trz., v obratni smeri pa Dravograd-Meža trz. — 4. Špilje trz. za smer Radkersburg trz. — Špilje trz. v obratni smeri pa Radkersburg trz. — Deklariranje in klasifikacija robe ter računanje vozarine se mora vršiti skrajno skrbno in natančno, da se izključijo kontrolne primedbe (pomankljajji). — B. Zaračunavanje. Za sestavljanje dnevnega in mesečnega računa so merodajne določbe »Pravilnika o staničnem računovodstvu«, II. del, člen 8 in 11, 17. in 20. V teh členih omenjena tiskovina VIII-151, bo v kratkem natisnjena in razposlana; dotlej pa naj se uporablja obrazec VIII-140, VIII-142 in VIII-144 ter rokopisno izpolnili z napisom »Inostrani saobračaj«. — Dodatek. S tem se razveljavi v naredbi Službenega lista 18/24. v poglavju C — I — a) prvi odstavek točke 3. ter odstavek b) in c).

Izvoz in uvoz.

Naš izvoz jaje v zadnjih letih konstantno narašča. Po statističnih podatkih smo izvozili v letu 1920. 294 vagonov jaje v vrednosti 30 milijonov dinarjev, v letu 1921. 1234 vagonov, v vrednosti 146 milijonov dinarjev, v letu 1922. 1338 vagonov, v vrednosti 267 milijonov dinarjev in v letu 1923. 1724 vagonov, v vrednosti 538 milijonov dinarjev. Če te podatke natančneje pogledamo, vidimo, da je Jugoslavija v pretečenem letu prejela za jajca nad 500 milijonov dinarjev, 90 milijonov dinarjev več, kot za izvozne prašiče. Zeleti bi bilo, da bi vlada s pospeševanjem perutnine produkcije jaje v Jugoslaviji povečala.

Naš izvoz v letu 1923. — V letu 1923. se je izvozilo iz naše države za 8046 milijonov dinarjev blaga. Na izvozu so predvsem udeležene Češkoslovaška z 621 milijoni, Avstrija z 2374 milijoni in Italija 2374 milijoni dinarji. Češkoslovaška je uvozila za 11 milijonov pšenice, za 103 milijone živih prešičev, za 89 milijonov mesa, za 127 milijonov žive živine, za 13 milijonov koruze, za 41 milijonov pšenične moke, za 16 milijonov sliv in za 221 milijonov raznega blaga. V Italijo smo izvozili za 133 milijonov živih prešičev, za 62 milijonov mesa, za 348 milijonov žive živine, za 45 milijonov koruze, za 29 milijonov pšenične moke, za 54 milijonov konj, za 795 milijonov slavnega lesa, za 67 milijonov drv in za 653 milijonov raznega blaga. Avstrija je nakupila pri nas za 329 milijonov pšenice, za 322 milijonov živih prešičev, za 293 milijonov mesa, za 170 milijonov koruze, za 146 milijonov pšenične moke, za 76 milijonov jajc, za 68 milijonov sliv, za 62 milijonov konj, za 58 milijonov svinca, za 32 milijonov slavnega lesa in za 575 milijonov raznega blaga. — Iz tega je razvidno, da je Avstrija naš najboljši odjemalec za žilo, moko, živino in meso, Italija za les in Češkoslovaška za najvažnejša živila (živo živino).

Uvoz surovega olja in produktov mineralnega olja v Avstrijo, ki je bil dosej vezan na dovoljenje ministrstva za trgovino, je v prihodnje mogoč brez tega specijelnega dovoljenja.

Za izvoz gozdnih produktov ni potrebno dovoljenje gozdnih (šumarskih) direktij in uprav. Generalna direkcija šum je z dopisom z dne 8. februarja t. l. št. 35.354 naprosila generalno direkcijo carin, naj obvesli carinarnice, da je uvoz gozdnih produktov dovoljen v okvirju odredb carinskih tarifov in po izpolnitvi predpisov glede valute, da pa za izvoz ni potrebno posebno dovoljenje šumarskih direktij in uprav.

Modna revija:

„Stoji, stoji Ljubljanca...“

Upravi Ljubljanskega velesejma se bo, kot čujemo, nameravana atrakcija — moderna revija, izredno posrečila. Modno revijo se je krstilo z Stoji, stoji Ljubljanca... Narodna pesem sicer pravi »Ljubljanca dolga vas«, to pa se je nadomestilo s pikami, ki naj značijo, da Ljubljana ni več vas, marveč moderno, naglo se razvijajoče mesto, kar dokazuje modna revija.

Naše dame in gospode bo zanimalo, kaj se bo vse videlo. Naznanjamo, da so vse razstavne tvrdke pridno na delu in se bodo sijajno izkazale. Razkazovala se bo zadnja najnovejša moda po pariških in dunajskih modelih. Kratko sliko o razstavnih predmetih nam poda sledeči seznam o tvrdkah: Bernatovič (damske in moške obleke), Bogataj, Kongresni trg (svetlobna telesa), Dular Alojzij, Miklošičeva cesta in I. Kosteve, Sv. Petra cesta (opremila eno sceno z perzijskimi, smyrna in pirotskimi tepihi — 140 m²), Elite (damska konfekcija), Feltich-Frankheim (pokaže svojo umetnost v modernih frizurah nastopajočih dam), Götzl etc. (damski klobuki), Haman (damsko perilo), Kozina (najrazličnejši modni čevlji), Kenda, Krisper (čevlji, galanterija), Kolizej d. z. o. z. (klubgarnituro), Maček (moške obleke), Mayer (damske obleke), Malhapa (milo, parfumi - atrakcije), Osrednji zavod za žensko domačo obrt (zastori, čipke), Peternel, Spodnja Šiška (čevlji), Pučnik (moške obleke), Pekolj (damski klobuki), Rojina J. (moške obleke), Schwab Drago (moške obleke), A. Sušnik, krojaški atelije (moške obleke), Sinkovec nasl. Soss (damske večerne), Modni atelije M. Šare, Kongresni trg (damske toilete), Szantner (čevlji), Trebar, Sv. Petra cesta (različni čevlji), The Rex (potne pisalne stroje), Wanek-Ida Škof (modni damski klobuki in drugi z raznimi predmeti).

Udeležba s strani tvrdk je nepričakovano velika.

Ta krasna slika modnih predmetov bo zvezana z igro, oziroma koncertom umetniške višine. Nastopijo najboljše dramske in operne umetnice in umetniki, orkester opernega gledališča, balet. V dejanjih, trije po številu, bodo nastopili med drugimi Rajtgusen, Figabirt, Rokovnjač Nande, poet, razni ministri, orientalska princeza in njen oče, dama, ki si želi zamorca, večni ženin Adolar, strie Tutanehanon, Ahasverus, odaliske (balet) in drugi. — Nadalje pevske točke naših priljubljenih opernih pevcev, balne točke, atrakcije v odmorih itd. itd., skratka - senzacija za Ljubljano.

Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev v Mariboru obvešča, da je založil obrazce za sklepanje službene pogodbe med tvrdko in nameščencem. Obrazci vsebujejo vse podatke, ki jih mora vsebovati službena pogodba. Z obrazci se delodajalcem pri sklepanju pismene pogodbe prihrani mnogo truda, neprijetnosti itd., zato priporoča gremij, da si predmetne obrazce preskrbijo tudi drugi gremiji. Gremij jih ima v založništvu večje množine, ki jih bo odstopil rade volje proti nizki odškodnini.

Gremij trgovcev za polit. okraj Celje v Celju vabi na II. občni zbor Gremija trgovcev za polit. okraj Celje, kateri se vrši dne 10. t. m. ob 8. uri zjutraj v gosliniških prostorih Narodnega doma v Celju s sledečim sporedom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Letno poročilo načelnika, a) letno poročilo blagajnika. 3. Letno poročilo odsekovih načelnikov. 4. Poročilo računskih preglednikov. 5. Včlanjenje trgovcev rogaškega okraja. 6. Sprememba gremijskih pravil. 7. Proračun za leto 1924. 8. Slučajnosti. — Ako ob določeni uri ni zadostno število delegatov navzočih, se vrši eno uro pozneje občni zbor ob vsakem številu navzočih članov.

Razno.

Reparacijske terjatve naše države. — Reparacijska terjatev naše države napram Bolgariji dosega 10% celotnih bolgarskih reparacijskih dajatev, ki znašajo 2½ milijarde zlatih frankov. Od te terjatve se odplača delni znesek po 5½ milijonov v polletnih obrokih in 5% obrestni izza dne 1. oktobra 1923, do čim se ostanek odplača šele po 1. aprilu 1935. Nadalje je Bolgarija dolžna pet let zapored (izza dne 8. avgusta 1920) dobaviti naši državi po 50.000 ton premoga iz premogovnika v Perniku. — Reparacijske dajatve Nemčije naši državi so se določile na 5% celotnih nemških reparacij. Nemčija je izpolnjevala dosedaj svojo obveznost v naturi. Naša država je dosedaj naročila v Nemčiji blaga v vrednosti za 420 milijonov zlatih mark. — Višina madžarskih reparacij še ni določena. Na račun reparacij pa je Madžarska dosedaj dobavila naši državi 3000 konj, 6500 goved, 5000 ovac in 88 vagonov premoga iz Pečuha na dan z obvezno dobave v tej množini do dne 12. septembra 1926.

Blagajna delegacije ministrstva financ. Po odredbi finančnega ministra se dosedanja »deželna blagajna« v Ljubljani nazivlje odslej »blagajna delegacije ministrstva financ« v Ljubljani.

Nekaj o kavi. Kavino zrno vsebuje, kakor je splošno znano, eterično olje, kofein, ki igra v medicini važno vlogo. Kofein okrepuje delovanje srca, podviza pluz itd. Močna črna kava je izvrstno redstvo proti srčni slabosti, pri nočnem čujenju proti utrujenosti itd. Kljub tem dobrinam pa se pri pripravljanju kave veliko greši, vsled tega naj navedemo v naslednjih vrsticah, kar je posebnega uvaževanja vredno: 1. Ponev in zajemalka za kavo se ne smeta uporabljati za ničesar drugega. — 2. V vodo, ki se na kavo polije, naj se pridene eno nožno ostrino natrona. — 3. Bolje manj zrno dobre kvalitete, kot več slabše kvalitete. Zrno je treba s počasnim filtriranjem popolnoma izrabit. — 4. Dodatke, kakor cikorkja, želod, figova kava in slično, naj se ali popolnoma opušča ali pa se uporablja bolj malo. — 5. Kava se mora prnesti na mizo vedno vroča. — 6. Če le mogoče se mora vedno na sveže skuhati, ker je mnogo močnejša. — 7. Posodo je med ulivanjem kave postaviti v vrelo vodo. — 8. Vse odprtine posode je zapreti. — 9. Žgana kava naj se spravlja v dobro zaprtem prostoru. — 10. Kavini užitek se ne sme podcenjevati. Iz kave, ki se kupi surova, naj se izloči predno se prične žgati vsa slaba zrna. Potem naj se opere. Pri žganju je treba zelo paziti, da postane kava svetlorjava in da poka. Po žganju naj se strese v posodo, ki je potresena s finim sladkorjem vsled arome; tu naj se shladi. Posoda mora biti zaprta. — Seveda se kuhinja kava na različne načine v različnih krajih, vendar je vedno paziti na predstoječa navodila, ako se hoče piti dobro kavo. Največjo važnost na dobro kavo polagajo v južnih balkanskih krajih, kjer vsakemu gostu postrežejo s »črno«.

Izvoz avtomobilne industrije Zjedinenih držav ameriških. V l. 1922. so Zjedinjene države izvozile 78.234 avtomobilov v vrednosti 56 milijonov dolarjev; l. 1923. pa že 151.896 avtomobilov v vrednosti 106 milijonov dolarjev. Porast se nanaša v prvi vrsti na živahnjši gibanje Fordovih tovarn.

Pridelek ameriškega bombaža. Po uradnih ocenah znaša pridelek ameriškega bombaža za dobo 1923-1924 10.128 napram 9.762 milj. bal izluščene-ga bombaža v prejšnji dobi.

Ugodni izgledi za italijansko svilnato letino. Kakor poročajo iz Milana, je znašal pridelek kokonov v letu 1923. 56,6 milijonov kg. To da 4,9 milijone kilogramov surove svile. Dohodek gojiteljev sviloprejk znaša okroglo 1,7 milijard lir. Leto 1923. je bilo torej za svilorejo zelo ugodno.

Stroški preživljanja v Avstriji. — Za gospodarstvo, za katero se je porabilo v prvi polovici leta 1914. na mesec po 82 K 33 vin., se je potrebovalo v Avstriji v mesecu januarju leta 1921. 3859 K, v mesecu marcu leta 1924. 1.161.960 K in v mesecu aprilu l. 1924. 1.186.730 K. Določeno za april, preračunjen na zlato parileto (1 zlate krona = 14.400 pap. kron) dosega predvojni znesek v zlati valuti.

O stenografiji.

»Marburgerca« je prinesla v svoji 65. številki z dne 18. t. m. članek, v katerem omenja, da je francoski učitelj Raoul Duval iznajdel novo stenografijo, s pomočjo katere je mogoče stenografirati tudi petletnim deklicam brez vsake težkoče narekovanja oziroma govore. Tej trditvi ne oporekam, kajti res je mogoče, da sta se našli dve deklici, kakor omenja »Marburgerca«, ki sta se pokazali zelo spretni stenografkinji, kar sem pa sam doživel in smem tudi trditi, da francoski sistemi »Duployé, Prevost, Delaunay, Aimé - Paris« so za jezike, ki so bogati na samoglasnikih zelo enostavni. Študiral sem takih 50 sistemov in sem se prepričal, da je sistem »Gabelsberger« težak, toda za nemščino ravno tako izboren kakor sistem Duployé za francoščino. To se je dokazalo tudi že leta 1900, o priliki svetovne razstave pri svetovnem stenografskem kongresu v Parizu, kjer sem bil osebno prisoten. Pri tem kongresu sem predaval o praktični stenografiji in sem zaključil svoj govor z željo, da naj bi se uvedla stenografija v vseh šolah in zavodih, kakor tudi na vseučilišnih kot obligaten učni predmet. Ta moj predlog je bil takrat enoglasno sprejet. Bili so takrat zastopniki in zastopnice iz vseh delov sveta in jaz sem bil edini zastopnik Avstro-ogrske. Ta moj predlog so Francozi upoštevali in so stenografijo res povsod vpeljali kot obligaten učni predmet, zato se ni čuditi, da so Francozi v stenografiji tako spretni. Tudi sem se o tem sam prepričal. Ko sem bil leta 1903 in 1904 zopet na Francoskem sem — povabljen od Francozov — videl v poedinih šolah in zavodih, da so 8- in 9-letne deklice stenografirale kakor pri nas zelo spreten stenograf. V prepričanju, da je Duployé-ev sistem zelo pripraven za slovenske jezike, sem ga jaz prikojil našemu jeziku in upam, da se ga bo posluževal marsikdo.

Viktor Kovač

odl. učitelj stenografije,

član akademije za stenografijo v Parizu.

Trgovski register.

Vpisi v trgovski register. — V trgovski register so se vpisale nastopne firme: A. E. G. Union, jugoslov. dion. društvo za elektriko, podružnica Celje; »Ika«, mehanična tovarna pletenin, družba z o. z. v Kranju; »American Motors«, prodaja motornih vozil in oprem, družba z o. z. v Ljubljani (dosedanja firma K. Čamerik & Co.); Društvo za prodajo Singerovih šivačih mašin Bourne & Co., filijalka v Ljubljani; I. Lovšin & sinovi, Sušje pri Ribnici, trgovina z živimi in zaklanimi prašiči in telehi.

Preskrba Ljubljane z elektriko.

(Kouec.)

Gospod predavatelj dr. Vidmar je nato obrazložil spor, ki ga ima mestna občina z družbo »Elektra«. Ker razpolaga vevška papirnica v svoji elektrarni v Fužinah s 500 odvišnimi konjskimi silami, ki bi jih lahko odstopila mestu, se je na inicijativo predavatelja ustanovila družba »Elektra« z nalogo, da te sile razdeli ljubljanskim konsumentom. V prvi vrsti bi prihajale v poštev Strojne tovarne in livarne, Transformator, Južna železnica, Ljubljanski dvor, Pokojninski zavod, Okrožni urad za zavarovanje delavcev, Učiteljska tiskarna, Delniška tiskarna in druge. »Elektra« je ponudila mestu 40% delnic, zgradila je daljnovod, kablove linije in prevzela bi lahko razsvetljava cele Dunajske ceste severno od južne železnice in velikega dela vzhodne mestne četrti.

Mestna občina pa ni le ponudbe odbila, marveč dela »Elektra« velike težkoče, na položene družbine kable ne dovoli priklopa velikih stavb in podjetij, katerim sama toka ne more dati in celo ruje pri ministrstvu, da prekliče »Elektra« dovoljenje polaganja kablov po državnih cestah.

Predavatelj ugotavlja, da mestna občina intrigira proti preskrbi mesta z elektriko, proti preskrbi industrije, ki hoče dati brezposelnim delo. Če bo tok iz Fužin razsvetljeval mestno okolico namesto mesta samega, to ne bo krivda »Elektra«.

Po predavanju se je razvila debata. Oglasili so se k besedi g. inž. Štebi, inž. Srnc in inž. Turnšek. Dočim je prvi skušal ovreči trditve predavatelja, da bi medvodna centrala ne bila rentabilna, je inž. Srnc naglašal, da je treba medvodski projekt gledati bolj s socialnega kakor s kapitalističnega stališča. Gospod inž. Turnšek je glede medvodskega projekta v glavnem soglašal s predavateljem, opozarjal pa je na izredno važnost Petričevega projekta v Tacnu, ki bi bil, ako se izkaže za izvedljivega, najboljši in najcenejši.

Po kratki repliki gospod dr. Vidmarja je g. inž. Šuklje zaključil debato.

Tržna poročila.

Novosadska blagovna borza (1. t. m.)
 Pšenica: baška, 79—80 kg, 3%, 1 vagon 305; 79—80 kg, 2—3%, 2 vagona 300; 79—80 kg, 2%, duplikat kasa, 4 vagoni 322.5—325. Ječmen: baški, 67 kg, 1 vagon 325. Oves: baški, duplikat kasa, 1 vagon 250; sremski, 1 vagon 255. Turščica: baška, duplikat kasa, 21 vagonov 232.5—250; sremska, duplikat kasa, 5 vagonov 257.5. Moka: baza »05«, duplikat kasa, 2 vagona 510. Tendanca neslanovična.

Sejmsko poročilo. Na svinjski sejem v Mariboru dne 28. marca 1924 se je pripeljalo 161 svinj in 3 koze. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari, komad Din 225—250, 7—9 tednov stari komad 275—300, 3—4 mesece stari komad 650—700, 5—7 mesecev stari komad 1050—1300, 8—10 mesecev stari 1625—1700, 1 leto stari komad 1750 do 1875 Din, 1 kg žive leže 17.50—20, 1 kg mrlove leže 22.50—27.50, koze komad 200—300 Din.

Cene živini v Pragi. — Ovce 6—14.50, telela 8—13, koze 6—8, svinje, domače 13—14, danske 10—13, švedske 12.75 do 13.25, voli, prednji del 10—13, zadnji del 12—15.50, bik 12—14, krave, prednji del 8—11, zanj 10—13, junci 6—10 českoslovaških kron.

Kožni trg. Zagreb, 29. marca. Situacija je zelo slaba, ker ni denarja, se cene krhajo. Inozemsko blago je v posestvu in precej drago. Radi lega položaja so prisiljene nekatere strojne tovarne, da resringirajo obračunavanje. Notirajo: lahke goveje kože 17.50, srednje 18.50, telečje kože 38 Din za 1 kg. — Dunaj, 28. marca. (V tisočih avstr. kron) Telečje 42, goveje 18.5 za 1 kg, konjske 240 za komad, koze 52, ovčje 48, zajčje 16, divje kože 46 za komad. — Berlin, 28. marca. Goveje 71—78 pleničov, kravje 68—69 pleničov. — Trsl, 28. marca. Goveje 700—720 lir, telečje 1200—1400, dalmatinske suhe 900—1000 lir za 100 kg. — Sofija, 28. marca. Volovske 22, soljene 30, kravje 18—20, soljene 26, bivolo 20, soljene 28, telečje 20, soljene 26, ovčje 48 levov za 1 kg.

Dobava, prodaja.

Oddaja izdelovanja poletnih oblek. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 19. aprila t. l. ofertalna licitacija glede oddaje izdelovanja poletnih oblek za uslužbence. Material in priložnosti, izvemši sukanec, dá imenovano ravnateljstvo samo.

Dobava živil. V pisarni Stalne vojne bolnice v Ljubljani se bo vršila dne 17. aprila t. l. druga ofertalna licitacija za dobavo živil itd.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

M. Savič:
 Dobava jekla. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje ofertalno licitacijo na dan 14. aprila 1924 za dobavo 6.500 kg tigel-jekla.

Dobava tekstilnega materiala. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje ofertalno licitacijo na dan 15. aprila 1924 za dobavo večje množine tekstilnega materiala.

Pogoji se nahajajo v vpogled pri ekonomskem odelenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani, Gosposvelska cesta (nasproti velesjemu) vsak delavni dan od 10. do 12. ure.

Trgovci, industrijci, oglašajte v „TRGOVSKEM LISTU“!

Stoji, stoji
Ljubljanca . . .
 10. in 14. aprila 1924
 priredi
Ljubljanski velesjem
 v operi
MODNO REVUIO.
 Predprodaja vstopnic pri dnevnih blagajni v operi.

Veletrgovina
A. Šarabon
 v Ljubljani
 priporoča
špeterijsko blago
 raznovrstno žganje,
 moko
 in deželne pridelke,
 raznovrstno
 rudninsko vodo.
 Lastna pražarna za kavo
 in mlin za dišave z električnim obratom.
 Ceniki na razpolago.

Dalmatinski
la Portland cement
 svetovne znamke
„SALONA“ (Tour)
 nudi po najnižji dnevni
 ceni promptno tvornica
 „Split“ del. dr. za cement
 Portland iz skladišča v
 Ljubljani, Aleksandrova
 cesta štev. 12.

A. VICEL
 Maribor, Glavni trg 5
 trgovina s hišnimi potrebščinami,
 emajlirano, pločevinasto in ulito
 posodo, porcelanasto, kameni-
 nasto in stekleno robo.
 Na debelo | Na drobno |

Tvorniška zaloga vseh vrst gumbov, sukanca v klobčičih, igel in druge drobnarije

STJEPAN ZELENKO - ZAGREB

Telefon 13-31 (prej Hlica 11) Telefon 13-31

nahaja se zdaj Akademički trg 8 (dvorišče)

Prodaja samo na debelo --- Tvorniške cene --- Solidna in hitra postrežba

Najcenejše nove in rabljene PISALNE STROJE

v specialni mehanični delavnici za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih in kopirnih strojev **Ludovik Baraga, Ljubljana**

Šelenburgova ul. 6./I. nadst. Pisarniška oprema vedno v zalogi.

Bavni trakovi, karbon-indigo papir ter vse druge potrebščine.

Trgovski sotrudnik

mešane stroke, prva moč, 25 let star, z dobrimi spričevali in šolsko izobrazbo, zmožen slovenskega, srbo-hrvaškega in nemškega jezika, želi odgovarjajoče mesto. Sprejme tudi mesto potnika pri večjem podjetju.

Naslov pove uprava »Trgovskega lista« pod »Čas je zlato«.

TISKARNA „MERKUR“

TRG.-IND. D. D. TELEFON 652

LJUBLJANA

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13

Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, letake, pravila, vizitke, trgovske in uradne tiskovine itd.

LASTNA KNJIGOVESNICA

Priporočamo:

Jos. Petelinc

LJUBLJANA,

Sv. Petra nasip 7.

Najboljši šivalni stroji v vseh opremah Gritzner, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme.
 En gros!